

Kamu Yönetimi ve Çocuk (Hakları) İlişkisi Üzerine Yapılmış Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi

YASEMİN MAMUR IŞIKCI*

Özet

Dünya’da ve Türkiye’de çocuk hakları alanında yaşanan sorunların yaygınlığı herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Bu durum ise çocukların yeterince korunamadığının göstergesidir. Çocukların korunması konusunda kamu yönetimi önemli bir sorumluluk taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı ise kamu yönetimi ve çocuk ilişkisi üzerine 2018 yılına kadar yapılmış çalışmaların değerlendirilmesidir. Bu çalışma ile kamu yönetimi ve çocuk konusunu ilgilendiren konular, bu konuların yıllara ve disiplinlere göre çalışılma sıklığı incelenmiştir.

Çalışmada, tarihsel bir değerlendirme yanında konularına göre de bir gruplandırma ve yorumlama yapılmıştır. Araştırma sonunda, kamu yönetimi disiplininde akademik çalışmalarda bu konuların çocuk hakları bağlamında çok az yer aldığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Çocuk, Çocuk Hakları, Kamu Yönetimi

Abstract

Turkey prevalence in the world and the problems of violations of children’s rights is a fact known by everyone. This is an indication that children are not adequately protected. Public administration has an important responsibility for the protection of children. The aim of this study is to evaluate the studies conducted on public administration and child relations until 2018. This study examines the issues related to public administration and children and the frequency of working with these subjects according to years and disciplines

In addition to historical evaluation, a grouping and interpretation was made according to the subjects. At the end of the research, it is seen that these issues are very few in the context of children’s rights in academic studies in the discipline of public administration.

Keywords: Child, Children’s Rights, Public Administration

Giriş

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "küçük insan yavrusu" olarak tarif edilen çocuk batılı hukuk sistemlerinde "18 yaş altında olan bireyler" olarak kabul edilmektedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre; 2017 yıl sonu itibariyle Türkiye nüfusu 80 milyon 810 bin 525 iken, bunun 22 milyon 883 bin 288'ini çocuk nüfus oluşturmuştur (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27596>).

Tarihin eski dönemlerinden itibaren uzunca bir süre çocuklar yetişkinler gibi değerlendirilmiş; özellikli bir grup oldukları düşünülmemiştir. Orta Çağ'ın sonlarına doğru, özellikle Rönesans ve Aydınlanma dönemlerinde, Locke ve Rousseau gibi "çocuk" üzerine düşünceler geliştiren bir grup filozof yanında din adamlarının da ortaya çıkması ile birlikte çocukluk insanın yaşadığı özel ve özen gösterilmesi gereken bir dönem olarak düşünülmeye başlanmıştır. Bu tarihten sonra da çocukların korunması için devletler tarafından özel önlemler alınmaya ve kurumlar oluşturulmaya başlanmıştır. Bu konuda devletler doğrudan sorumluluk almışlardır.

Buna rağmen günümüzde hala çocuk hakları alanında fazlaca sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle çocuk ve çocuk hakları sorunları ile daha fazla sayıda disiplin ilgilenmeye başlamıştır. Kamu yönetiminin ürettiği hizmetlerin çoğunun çocuklara yönelik olması, kamu yönetimini de bu konular ile ilgilenmeye zorlamaktadır. Bu çalışmanın amacı kamu yönetimi ve çocuk hakları ilişkisi üzerine 2018 yılına kadar yapılmış çalışmaların değerlendirilmesidir. Bu bağlamda şu soruların yanıtı aranmıştır;

- Kamu yönetimi ve çocuk hakları bağlamında hangi konular ne sıklıkta çalışılmıştır?
- Bu konuların çalışılması hangi yıllarda yoğunlaşmıştır?
- Kamu yönetimi disiplininin konularla ilgilenme durumu nedir?

Araştırmanın, "Kamu Yönetimi ve Çocuk Hakları" ilişkisine dikkat çekmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmada kullanılan veriler doküman taraması ile elde edilmiş olup içerik analizi ile yorumlanmıştır. Dolayısı ile betimsel bir araştırma modelindedir.

Çocuk ve Çocuk Hakları İle İlgili Kavramlar

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ve Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuk, daha ergin yaşta ergin kılınmış olsa dahi 18 yaşını ikmal etmemiş kimse (md.3) olarak tanımlanmaktadır. Roma ve İslam hukuku

bedensel olgunluğun cinsel olgunluğa ulaşmakla tamamlandığını kabul etmişlerdir. Fakat modern hukuk sistemleri düşünsel olgunluğa ulaşmış çocukların küçüklükten çıkarak reşit olduklarını kabul etmektedir (Akyüz, 2000, s. 67). Çocuk kavramını tanımlamak kadar çocuğun ne zaman hak sahibi olduğunu bilmemiz de önemlidir. Türk hukuk sisteminde çocukluğun başlangıcı, kişiliğin kazanılmış sayılmasına bağlanmıştır (Zevkliler vd.1999’ dan akt. Balo, 2009, s. 49). Türk Medeni Kanunu’na göre ise kişilik çocuğun sağ olarak doğmak koşulu ile ana rahmine düştüğü andan itibaren başlamakta ve ölümle son bulmaktadır (TMK md.28). Buna göre çocuk “ana rahmine düştüğü” andan itibaren “hak” sahibidir.

Semerci (2006) çocuğun yetişkinlerden farklı özellikler taşıdığını ifade etmekte ve bunları şu şekilde sıralamaktadır: Çocuklar güçsüzdür; çocuklar bakım ister; çocuklar dürtü ve isteklerini kontrol edemezler. Semerci bu özellikleri dolayısıyla çocuğu “olgunlaşmamış insan yavrusu” olarak niteler.

Çocuk hakları kavramı ise çocukların tüm haklarını içeren geniş kapsamlı bir terim olup genel olarak çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve ahlaksal olarak gelişmesi için gerekli olan hakların tümü olarak tanımlanmaktadır. Avrupa Konseyi tarafından çocuk hakları; çocukların fiziksel, ruhsal gelişmelerinin tam anlamıyla tamamlanmamış olması nedeniyle özel korumaya ihtiyaç duymaları sonucu evrensel alanda geliştirilmiş temel haklar şeklinde tanımlanmaktadır (Karakaş, Çevik, 2016, s.890).

Çocuk hakları konusunda dünya tarihinin pek iyi bir geçmişe sahip olduğunu söylemek zordur. İlk çağ dönemlerinde babalara çocuklarını öldürme hakkının verilmesi, engelli çocukların ölüme terk edilmesi, kız çocuklarının diri diri toprağa gömülmesi (Doğan, 2000) şeklinde görülen istismar türleri Sanayi Devri döneminde dayak, işkence ve hastalıkların da eşlik ettiği korkunç bir çocuk emeği sömürüsü ile devam etmiştir (Uzun, 2000). Özellikle I. ve II. Dünya savaşları sırasında çok sayıda çocuk öksüz ve yetim kalırken bir çoğu da açlık ve kıtlık sebebi ile sokaklara terk edilmiştir (Onur, 2005). Tarihsel süreç içinde çocuklara yapılan bu muameleler toplum içinde bazı kesimlerin tepkisine yol açmış ve bu tepkiler sonucu ulusal ve uluslararası düzeyde kimi önlemlerin alınmasını sağlamış olsa da sorunlar hala çözüme kavuşabilmiş değildir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de “şiddet, ihmal, göçe zorlanma, zorla çalıştırılma, nitelikli eğitim ve sağlık haklarından mahrum olma, ekonomik yoksunluk içinde olma” boyutlarında çocuk hak ihlalleri varlığını sürdürmektedir. Sorunların karmaşık, çok boyutlu ve yoğun olması çözüm için çok aktörlü ve çok disiplinli bir yaklaşımın izlenmesini gerekli kılmaktadır. Konu ile en yakından ilgilenmesi gerekenlerden biri de hem aktör hem de disiplin olarak “kamu yönetimidir”.

Kamu Yönetiminin Çocuk ve Çocuk Hakları İle İlişkisi

Kamu yönetimi hem amaçları hem de işlevleri bakımından çocuk hakları ile yakından ilişkili bir disiplindir. Nitekim kamu yönetiminin en temel amacı toplumsal ihtiyaçları gidermek üzere toplumun tüm kesimlerine çeşitli kamu hizmetleri sunmaktır. Çocuklar ise, kamu yönetimi tarafından üretilen bu hizmetlerin en önemli kullanıcı kesimidir. Diğer taraftan çocuklar yetişkinlere göre fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak daha zayıf durumda oldukları gibi aynı zamanda verilecek kamu hizmetlerini belirleyenleri seçme hakkının da dışında tutulmuşlardır. Bu durum, kamu hizmetini sadece vermekle yükümlü olmayıp bu konuda adil davranma yükümlülüğü de olan kamu yönetimi açısından çocuklara karşı ayrı önlemler alma zorunluluğunu da gündeme getirmektedir. Bu önlemlerin en başında çocukların güvenliğinin sağlanması konusu gelmektedir. Çocukların güvenliği ise onların sağlıklı gelişim gereksinimlerini de içeren çok boyutlu bir kavramdır.

“Bu anlamda kamu yönetimi çocukların güvenli ve sağlıklı bir çevrede yetişmelerinden, bunun için gerekli olan tüm, yasal, kültürel, sosyal, ekonomik ve eğitsel tedbirleri almaktan dolayı doğrudan sorumludur” (Tunçer, 2018, s.3550). Kamu yönetiminin bu sorumluluğu, çocuk hakları alanında imzalanan çok sayıdaki ulusal ve uluslararası belgelerde de zikredilmiştir. Bu belgelerin en başında 20 Kasım 1989 tarihinde imzalanmış olan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BM ÇHS) gelmektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesi kapsamında yer alan haklar; yaşama, gelişme, korunma ve katılım hakkı olarak sıralanmaktadır. Bu hakların korunması ve uygulanmasında gözetilecek temel ilkeler; ayrımcılığın önlenmesi, çocuğun yüksek yararının korunması, çocuğun görüşüne saygı gösterilmesi şeklinde ifade edilmektedir (Akyüz, 2013).

Sözleşme'nin özellikle 3. ve 4. maddeleri çocuk haklarının sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınması yönünden kamu yönetimini açıkça ve doğrudan yükümlü tutmuştur;

Md.3: Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar. Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların; hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.

Md.4: Taraf Devletler, bu Sözleşmede tanınan hakların uygulanması amacıyla gereken her türlü yasal, idari ve diğer önlemleri alırlar.

Bu maddelere göre devletler, Sözleşme’de ifade edilen hakların uygulanmasını, çocukların bakım ve korunmasını sağlamak üzere kamu yönetimlerini görevlendireceklerdir (Mamur Işıkcı, 2019, s. 11).

Diğer yandan özellikle gelişmekte olan ülkelerde kamu yönetiminin toplum üzerinde “öncü ve dönüştürücü” rolü ile önemli bir etkiye sahip olması çocuk hakları alanında yaşanan sorunların çözümü açısından çok değerlidir. Nitekim, çok sayıdaki araştırma (Wall, 2008; Zeytinoglu, 1990; Holt, 2000; Kırdök, 1998; İnal, 2007a,b; Mamur Işıkcı, 2019), çocuk hakları sorunlarının kaynağını çocuğu tek başına hak sahibi birey olarak görmeyen toplumsal bakış açısına dayandırmaktadır. Kamu yönetimi ise “kurucu” ve “modernleştirici”, misyonu ile (bkz. Canpolat, Cangir 2010, Mardin, 1992) toplumsal değerleri, ilkeleri ve pratikleri dönüştürme imkanına sahiptir. Bürokratik düzeyde çocuklarla ilgili olarak oluşacak ilke, değer ve pratikler, kamu yönetiminin “dönüştürücü etkisinden” yola çıkarak, toplumsal düzeyde çocuğa olan bakışı, değer ve algıları da büyük ölçüde değiştirebilir.

Bununla birlikte, çocuk haklarının merkeze konulduğu ve çocuklara yönelik saygıya dayalı bir toplumsal algı için dönüşümü sağlayacak kamu yönetimi öncelikle çocuklarla ilgili tüm uygulamalarında ve onlara yönelik üreteceği politikalarda çocukların katılımlarına özel bir önem vermelidir. Bu yükümlülük, birçok ulusal ve uluslararası belgede belirlenmiştir. Bu belgelerin en başında BM ÇHS gelmektedir. Bu Sözleşme’nin 12. maddesinde belirtildiği üzere, kamu yönetimi alanında yürütülen faaliyetler esnasında çocukların fikri ve görüşü her daim alınmalıdır. BM Çocuk Hakları Komitesi’nin hazırlamış olduğu Genel Yorum 5’te; çocukların görüşlerinin alınmasının sembolik düzeyde bırakılmayıp bu sürecin süreklilik taşıması gerektiği ifade edilmektedir. BM Çocuk Komitesi’nin 2009 yılında yayınladığı başka bir belge olan Genel Yorum 12’de çocukların karar verme süreçlerine ve yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde onları ilgilendiren süreçlere katılma kabiliyeti artırılmalı; çocuklara danışma uygulamalarının yaygınlaştırılması, çocukların yönetime dahil edildiği yönetim yapılarının oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

Görüldüğü üzere burada sayılan bütün belgeler yasal ve idari süreçlerin işleyişi esnasında çocukların katılımına özel bir önem vermişlerdir. Bu durumda çocuğa karşı duyarlı ve çocuk haklarını geliştirme misyonu taşıyan bir kamu yönetiminin “çocukların katılımlarına imkân tanıyan ve bu süreci samimi bir şekilde işleten” bir yapı taşıması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır (Mamur Işıkcı, 2019, s.11).

Tablo 1. Çalışmaya Konu Olan Bazı Araştırmalar

Adı	Konu ¹	Tarih	Tür
Çocuk Odaklı Yerel Politikalar ve Parka Hapsedilen Çocukluk	YP/KP.	2017	M
Çocuk ve Demokrasi: İlköğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi	KT./ Demokrasi	2012	M
Çocukların Gözünden Çocuk Dostu Yer Kavramı ve Yaşanılan Çevrelerin Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği	KP.	2015	M
Çocukların Yeni Oyuncağı: İnternet (Çocukların İnternet Kullanımına İlişkin Bir Araştırma)	GV.	2009	M
Çocukların Katılım Hakkı Üzerine Bir Türkiye Değerlendirmesi	KT.	2013	M
Kamu Denetçiliği Türü Önerisi Olarak Çocuk Ombudsmanlığı'nın Türkiye'de Uygulanabilirliği	Yİ.	2018	M.
Çocuğa Yönelik Çağdaş Sosyal Politika Yaklaşımları	KPO.	2010	M.
Çevresel Tasarıma Çocukların ve Gençlerin Katılımı	KT.	2005	Tez
Fiziksel Çevre - Çocuk İlişkileri, Açık Oyun Mekanları ve Çocuk Dostu Çevre Kriterleri Üzerine Bir Değerlendirme; Bakırköy ve Beylikdüzü Örnekleri	KP.	2012	Tez
Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye'de Çocuk Haklarının Güvenliği	GV.	2006	Tez
Türkiye'de Çocuk Suçluluğunun Önlenmesinde Yerel Yönetimlerin Rolü: Ankara Büyükşehir Belediyesi Sokakta Çalışan Çocuklar Merkezi Örneği	YP.	2009	Tez
Kamu Hizmeti Yayıncılığı ve Çocuk Programları: TRT Çocuk	KH.	2009	Tez
Yerel Yönetimlerin Çocuk Suçluluğunu Önlemedeki Rolü	YP.	2010	Tez
Geçmişten Günümüze Türkiye'de Çocuk Koruma Politikaları ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu	KPO.	2011	Tez
Sivil Toplum Kuruluşlarının Çocuk Koruma Uygulamalarındaki Rolü ve Dünyada Kurum Bakımına Güncel Yaklaşımlar	STK.	2016	Tez

1 YP: Yerel Politika, KP: Kent Planlaması, KT: Katılım, GV.Güvenlik, Yİ: Yapı İncelemeleri, KPO: Kamu Politikası, KH: Kamu Hizmeti, STK: Sivil Toplum Kuruluşu

Tablo 2. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Tarih Aralığı	Çalışılma Sıklığı
1995-2000	1
2001-2005	1
2006-2010	8
2011-2015	27
2016-2018	16
TOPLAM	53

Kamu yönetiminin çocuklara karşı taşımakta olduğu bu sorumluklar bu disiplin içinde de konu ile ilgili araştırmaların yapılmasını gerektirmektedir. Bu çalışmanın amacı da kamu yönetimi ve çocuk hakları ilişkisi üzerine 2018 yılına kadar yapılmış çalışmaların değerlendirilmesidir. Bu bağlamda bu çalışma, “kamu yönetimi ve çocuk hakları bağlamında hangi konulara ne sıklıkta çalışıldığı, çalışmaların hangi yıllarda yoğunlaştığı, en fazla hangi konulara ağırlık verildiği” sorularına yanıt aranmak üzere yürütülmüştür.

Yöntem

Çalışmada, Google akademik Türkçe sayfalarda, çocuk ve kamu yönetimi bileşenleri ile ilgili çalışmalar “Çocuk ve Şehir”, “Çocuk ve Kent”, “Çocuk ve Bürokrasi” “Çocuk/Çocuk Hakları ve Yerel Yönetimler”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Güvenlik”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Temsil”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Demokrasi” “Çocuk/Çocuk Hakları ve Sivil Toplum Kuruluşları”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Yönetişim”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Katılım”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Kamu Politikası”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Kamu Hizmeti”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Kamu Yöneticileri/Görevlileri”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Kamu Yönetimi”, “Çocuk/Çocuk Hakları ve Sosyal Politika” anahtar kelimeleriyle arama yapılarak araştırılmıştır. Bunun yanında, YÖK WEB Tez tarama aracı üzerinden de konuyla ilgili tez çalışmaları taraması yapılmıştır. Tarama sonunda araştırma problemi ile doğrudan ilgili olarak bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 53 adet çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalardan “doküman taraması” yolu ile elde edilen veriler “içerik analizi tekniği” ile çözümlenmiştir. Buna göre ulaşılan çalışmalar “türüne, konusuna, yapıldıkları yıla ve Anabilim Dallarına (ABD) göre” kodlanarak gruplandırılmıştır. Bunlardan 16’si tez niteliğindedir. Diğerleri ise bildiri ve makale şeklindedir. Bu çalışmaların bazıları verilerin kodlanmasına örnek teşkil etmek üzere Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 3. Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Konu	
Çevresel Tasarıma Çocukların ve Gençlerin Katılımı	Mimarlık
Fiziksel Çevre - Çocuk İlişkileri, Açık Oyun Mekanları ve Çocuk Dostu Çevre Kriterleri Üzerine Bir Değerlendirme; Bakırköy ve Beylikdüzü Örnekleri	Mimarlık
Çocuklarda Siyasal Bilincin Oluşmasında İletişim ve İletişim Araçlarının Teorik ve Uygulama Çalışması	İletişim
Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Çocuk Haklarının Güvenliği	Kamu Yönetimi
Türkiye’de Çocuk Suçluluğunun Önlenmesinde Yerel Yönetimlerin Rolü: Ankara Büyükşehir Belediyesi Sokakta Çalışan Çocuklar Merkezi Örneği	Polis Akademisi Ceza Adaleti
Kamu Hizmeti Yayıncılığı ve Çocuk Programları: TRT Çocuk	İletişim
Yerel Yönetimlerin Çocuk Suçluluğunu Önlemedeki Rolü	Kamu Yönetimi
Geçmişten Günümüze Türkiye’de Çocuk Koruma Politikaları ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu	Kamu Yönetimi
İstanbul’da “Çocuk Dostu Kent” İçin Açık Alanların Planlama, Tasarım ve Yönetim İlkelerinin Oluşturulması	Peyzaj Mimarlığı
Çocuk Meclisi Uygulamalarının Bazı Değişkenlere Göre Çocuk Haklarına İlişkin Algı Gelişimine Etkisi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı
Çalışan Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar	Çalışma Ekonomisi
Sosyal Politika Açısından Türkiye’de Çocuk Hakları Sorunu	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Sivil Toplum Kuruluşlarının Çocuk Koruma Uygulamalarındaki Rolü ve Dünyada Kurum Bakımına Güncel Yaklaşımlar	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Bulgular

Tablo 2’de görüldüğü üzere çalışmalar 2005 yılına kadar tek tük düzeyde kalmış; 2006 yılından sonra ise sayıları gittikçe artmaya başlamıştır. 2011 yılından sonra yoğunluk önceki yıl aralığına göre 3 kattan fazla artmıştır. Bu artışın, 2015 yılından itibaren de önemli ölçüde devam ettiği görülmektedir.

Bu artış, “çocuk ve çocuk hakları” konularının akademik düzeyde ilgi çekmeye başladığını göstermektedir. Ancak bu ilginin ne kadarının “kamu yönetimi” disiplini alanında gösterildiğini anlamak pek de mümkün olmamıştır. Çünkü çalışmaları yapan yazarların çoğunun kurum bilgileri

verilmemiştir. Bu kestirimi yapabilmek için sadece tezlerin incelenmesi ile yetinilmiştir. Buna göre ise sadece 5 adet tez bu konu ile ilgilenmiştir. Tarama sonucunda ortaya çıkan araştırmalar, kamu yönetimi alanında öne çıkan bazı konular açısından gruplandırılmıştır. Bu gruplandırma sonucunda, “katılım, kent planlaması ve yönetimi, yerel yönetimler, güvenlik, sivil toplum kuruluşları, yapı incelemeleri, kamu politikası, kamu hizmeti, demokrasi” alt boyutları ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı

Konular	Çalışılma Sıklığı ²
Katılım	13
Kent Planlaması/Yönetimi	19
Yerel Politikalar	8
Güvenlik	4
Yapılar	2
Kamu Politikası	6
Kamu Hizmeti	2
Demokrasi	2
Sivil Toplum Kuruluşları	1

Yukarıdaki Tablo 4’te görüldüğü üzere, kamu yönetimi ve çocuk ilişkisini ilgilendiren en fazla çalışma “kent planlaması” konusunda yapılmıştır. Ancak bu çalışmaların çoğu “kamu yönetimi” alanında çalışan araştırmacılar tarafından değil, “mimarlık ve peyzaj mimarlığı” alanında çalışan araştırmacılar tarafından yapılmıştır (bkz. Tablo 2). Bu kategoriyi “katılım” ve “yerel politikalar” kategorileri takip etmiştir. Çocuk haklarının geliştirilmesinde önemli bir aktör olarak değerlendirilebilecek “STK”lar ise sadece 1 araştırmanın konusu olmuştur. Neyse ki bu araştırma “Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD’nda” tez olarak yapılmıştır. Tablo 1-2-3’de görüleceği üzere “güvenlik” ve “kamu politikası” ile ilgili konular hem makale hem de tez düzeyinde çalışılmıştır. Bu iki konunun çocuk hakları alanında yaşanan sorunlara çözüm olması açısından çalışılması olumlu bir durumdur.

Ancak Tablo 3’e bakıldığı zaman kamu yönetimi açısından çok önemli konular olan “yönetişim, bürokrasi, kamu yöneticileri ve görevlileri”

2 Bazı çalışmaların konusu birden fazla kategoriye girmektedir.

konularının hiç çalışılmamış olduğu görülmektedir. Başka önemli bir konu olan “başka ülkelerin çocuk hakları ya da çocuklara yönelik hizmetlerin örgütlenme biçimlerini” ifade eden “yapı incelemeleri” konusu da sınırlı düzeyde kalmıştır. Oysa ki bu konular çocuklarla ilgili hizmetlerin verilmesinde ve çocuk haklarının geliştirilmesinde gerek kalite ve gerekse de iyi uygulamaların bulunup çıkarılması açısından önem teşkil etmektedir. Bu nedenle bu alanlardaki çalışma azlığı disiplin açısından önemli bir eksikliklerdir.

Sonuç ve Öneriler

Akademik yazında Kamu yönetimi ve çocuk ilişkisini ele alan çalışmaların durumunu değerlendirmek üzere yapılan bu çalışmada kamu yönetimi ve çocuk konusunu ilgilendiren konular, bu konuların yıllara ve disiplinlere göre çalışılma sıklığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda çocuk ve çocuk hakları alanında kamu yönetimi ile ilgili konuların sınırlı düzeyde çalışıldığı ve bu çalışmaların çoğunun da kamu yönetimi disiplini dışında olan araştırmacılar tarafından yapıldığı görülmüştür. Çocuk ve çocuk hakları ile ilgili konuları disiplinler arası bir yaklaşımla ele almanın daha faydalı olacağı düşüncesinden yola çıkarak kamu yönetimi alanında çalışan araştırmacıların ilgilerini bu konulara yönlentmeleri gerekmektedir. Özellikle hiç çalışılmamış olan “yönetişim”, “bürokrasi”, “kamu yöneticileri” gibi konuların alanda çalışılması gerekmektedir. Çocuklara yönelik üretilen politikalarda, verilen hizmetlerde yeni yönetim anlayışının gereği olan “yönetişim” uygulamalarının nasıl yapılabileceği; çocuklarla ilgili en iyi örgütlenmelerin nasıl sağlanacağı, kamu yöneticisi ve görevlilerine çocuk hakları alanında nasıl duyarlılık kazandıracağı sorularının cevabını aramak ve bulmak kamu yönetimi araştırmacılarının sorumluluğundadır. Bunun gibi, çocukların karar alma mekanizmalarına nasıl katılacakları, demokrasinin nasıl birer öznesi haline gelecekleri konusunda da kamu yönetimi alanında daha fazla araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

* Yasemin Mamur Işıkcı
Giresun Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü
mamurysm@gmail.com

Kaynakça

- Akyüz E. (2000). Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması. Ankara: Pegem
- Akyüz E. (2013). Çocuk hukuku. Ankara: Pegem
- Balo, Yusuf Solmaz. (2009). Uluslararası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu ve Uygulaması. Seçkin Yayıncılık.
- Canpolat, H., Cangir, M. (2010). Değişen Dünyada Kamu Yönetiminin Geleceği ve Türkiye'nin Reform Gündemi : Türkiye'nin Daha Fazla Demokratikleşmesi . *Türk İdare Dergisi*, 466, 25-46.
- Değirmencioğlu, S. (2010). Tersten Katılım: Katılım Hakkı Üzerine Bir Değerlendirme. H. Acar, İ. Çoban (Yay. haz.) *Türkiye'de çocuk hakları*. Ankara: Maya Akademi
- Doğan İ. (2000). Akıllı küçük. Sistem yay.
- Erbay, E. (2012). Türkiye'de Çocuk Haklarını Tanıtma, Yaygınlaştırma ve İzlemeye Yönelik Uygulamaların Eleştirel Analizi ve Bir Model Önerisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23, 2, 47-74.
- Erbay, E. (2013). Çocukların Katılım Hakkı Üzerine Bir Türkiye Değerlendirmesi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(1), 38-54.
- Heywood, C. (2003). *Baba bana top at! Batı'da çocukluğun tarihi*. (E.Hoşucu, Çev.) İstanbul: Kitap Yay.
- Holt, J.(2000). Çocukluktan kaçış. (S. Yılcı, C. Aksoy, Çev.) İstanbul: Beyaz Yay.
- ICC (2009). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin çocuk haklarına dair sözleşme'ye ilişkin genel yorumu 12 CRC/C/GC/12, [Çevrimiçi: <http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/BCHK-Genel-Yorum12-Katilim-Hakki.pdf> Erişim tarihi: 18.01.2019].
- ICC (2006). Çocuk Hakları Sözleşmesi genel uygulama önlemleri CRC/GC/2003/5, [Çevrimiçi: <http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/BMCHKGenel-Yorum-5-Genel-Uygulama-Onlemleri.pdf> Erişim tarihi: 25.01.2019].
- İnal, K. (2007a). Çocuğun Örselenen Dünyası. Ankara: Sobil Yayıncılık.
- İnal K. (2007b). Modernizm ve Çocuk. Ankara: Sobil Yayıncılık.
- Karakaş, B., Çevik, Ö. (2016). Çocuk Refahı: Çocuk Hakları Perspektifinden bir Değerlendirme. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 887-906.
- Kırdök, M. (1998). Çocuk hakları. İstanbul: Çivi Yazıları yay.
- Mamur Işıklı, Y. (2019). Çocuk Gözüyle Türkiye'de Çocuk Hakları Sorunu (2. bs). Ankara: Astana Yayınları.
- Mamur Işıklı, Y. (2019). Kamu Yönetimi ve Çocuk İlişkisi: Çocuk Hakları Bağlamında Bir Değerlendirme. Y.M. Işıklı (Edt.) *Kamu yönetimi ve çocuk* içinde (s.1-24). Ankara: Astana Yayınları.
- Mardin, S. (1992). Türk Modernleşmesi. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Onur, B. (2005). Türkiye'de Çocukluğun Tarihi. Ankara: İmge
- Tuncer, P. (2018). Avrupa Birliği'nde Çocuk İstismarı ve Kamu Yönetiminin Sorumluluğu. *Social Sciences Studies Journal (SSSJ)*, 4 (21), 3547-3567
- Uzun, A. (2000). Sanayi Devrimi Esnasında Çalışma Şartları. *Prof. Nusret Ekin'e armağan*. Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası Yay.
- Wall, J. (2008). Human Rights In Light of Chilhood. *International Journal of Childrens Rights*,. 16, 523-543.

